

FERİT EDGÜ'NÜN "BEKLENMEYEN KONUK" ADLI ÖYKÜSÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME

MUTLU DEVECİ*

Özet: Ferit Edgü, öykülerinde bireyin varoluş kaygılarını yalnızlık, özgürlük, bunaltı ve iletişimsizlik izlekleri bağlamında irdeleyen bir yazarımızdır. "Beklenmeyen Konuk", "birey oluş" aşamasında kendisiyle ve dünyayla yüzleşen bireyin çatışmalarının öyküsüdür. Düşüş, kopuş ve çözülüş yaşayan "uyku" halindeki bireyin "uyandırılması" öyküsünün temel etimonudur. Endişe ve kaygının yönlendirmesiyle bilinçaltına itilmiş değerlerin bilinç düzeyine taşınması bireyleşmenin tamamlanmasını sağlamıştır. Öykü, kendilik değerlerinin ötekileşmeye galip gelişi/ tamamlanması ile evrensel nitelik kazanır.

Anahtar kelimeler: Birey, Varoluş, Kaygı, Yüzleşme, Değerler

Abstract: Ferit Edgü is an author that inspect the existential preoccupation of the individual in terms of loneliness, freedom, dullness and incommunal themes in his story. "Unexpected Guest" is a story of conflicts of the individual who meet face to face with himself and the world at the phase of the consist of individuals. Waking up the individual that lives downfall, ruption and dispersation in the state of sleeping is the basic etimon of the story. Moving the valve from subconscious to the consciouness level being instructed by anxiety and preoccupation supplied to complete the being individual. The story gains the global qualification with its self valves to outwit aganist to being farther and with its completing.

Keywords: Individual, Existential, Preoccupation, to meet face to face, valves.

Bireyin kendisiyle ve dünyayla olan ilişkisinde, yalnızlığını, özgürlüğünü, bunaltısını, iletişimsizliğini, seçimlerini, yersiz-yurtsuzluğunu, edim ve edimsizliğini varoluş sorunu olarak ele alan; yapıtlarında bireysel olanı ön plâna çıkaran Ferit Edgü, çağdaş yazının öncü sanatçılarındandır.

---

* Arş. Gör., Fırat Üniversitesi, Fen- Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ELAZIĞ.

Ferit Edgü, "kısa öykü" ve "küçürek öykü"¹ türlerindeki yapıtlarında, bireyin "an"lık durumunu sergileyen "olay"sız anlatım yoluna gider.

Ferit Edgü'nün "Beklenmeyen Konuk"² adlı kısa öyküsü, bireyin içsel yüzleşmesinin ve bireyleşme aşamasındaki ikileminin örtük anlatımıdır.

Öykünün *olay örgüsü* şu şekildedir:

01- Ö-1'in, gecenin geç bir saatinde adının çağrılması ve kapının vurulması ile uyanması

02- Adını çağıran ve kapıyı vuranın kim olduğunu merak eden Ö-1'in rahatının kaçması

03- Kapının dışındaki Ö-2'yi kovan Ö-1'in kaygılanması ve uyuyamaması

04- Ö-1 ile Ö-2'nin kapı açılmadan konuşmaları, Ö-2'nin kendini "eski dost" olarak tanıtmaması; fakat Ö-1'in onu tanıyamaması

05- Ö-1'in kendisini tanımamasına kızan ve üzülen Ö-2'nin gitmeye karar vermesi ve Ö-1'in onun gidişinden kaygılanması

06- Ö-1'in yalan söyleyerek Ö-2'yi eve/ ocağın başında dertleşmeye çağırması

Öyküde, *kişiler* düzleminde:

Özne-1 (Ö-1): Evdeki/ İçerdeki (aynı zamanda "ben" anlatıcı)

Özne-2 (Ö-2): Kapıyı vuran/ Dışardaki/ Beklenmeyen Konuk/ "eski dost" olduğunu söyleyen ile karşılaşırız.

Yer: Merdivenlerle inilip çıkılan (bir) ev

Zaman: "Gece" (Öykünün başında "gecenin bu saatinde" ve öykü sonunda "gece yarısı" zaman belirteçleri öykü zamanını işaret eder. "Bir süre bekledim", "kısa bir süre", "kısa bir sessizlik" gibi zaman tümceleri ise, öykü zamanının "an"lık bir süreci kapsadığının göstergeleridir.)

Zaman kipi: Görülen geçmiş zaman (-idi)

Öykü, diyalog ve iç monologlar yoluyla zihinsel bir ayrışmanın, nevrotik bir sarsıntının metinleşmesidir.

1- Kendilik bilincinin çağrısı

Öyküde alışılmış yaşam şartlarının bozulacağı kaygısı ile "uyku" halindeki bireyin, çıldırma noktasındaki düşüşü, kopuşu ve başkaldırısı anlatılır.

¹ Ramazan Korkmaz, "Küçürek Öykü (Short- Short Story) Türü ve Örnek Bir Öykü Çözümlemesi Ferit Edgü'nün Öç'ü", *Adam Öykü*, Kasım- Aralık 2003, S. 49, s. 25-30.

² Ferit Edgü, *Çığlık*, "Beklenmeyen Konuk", Ada Yay., İstanbul 1982, s. 78-80.

Kendinden, kendi olma ayrıcalığından uzaklaşmış birey, yalıtık, kopuk zamanlara kaçır. "Uyku" hali onun yaşamsal ve varoluşsal tepkilerinin tükendiğinin işaretidir. Bu durum;

"İlkin adım çağrıldı, kısa bir süre sonra da kapım vuruldu. Gecenin bu saatinde kim çağırır beni? dedim. Aldırmadım. Ama ardından kapı çalındığında, yattığım yerden kalktım. Işıkları yaktım. Merdivenleri indim. Ama kapıyı açmadım. " (s. 78)

şeklinde metne yansıyan "uyandırılma" eyleminin gerçekleşmesi ile son bulur. Ad, varlığın dünyadaki göstergesidir. Parçalanma, bölünme ve çözülme eşiğindeki bireyi, uyku'dan kurtarmak/ uyandırmak için adının çağrılışı ve kapının vuruluşu ile tinsel varlığı "yeniden" canlandırılmaya/ kurulmaya çalışılır.

Yataktan her kalkışında ışıkları yakan Ö-1 gerçekleri görme ve kavrama adına karanlıkları(nı) "ışık"la kovar : *"Işık imgesi Yunan mitolojisinde babasının işlediği suç yüzünden haksız yere Labyrinthos'a kapatılan İkaros'un karanlık korkularını yok eden, yutan kurtarıcı bir unsurdur."*³ "Uyandırıl"mış olmanın verdiği kızgınlık ve gelenin kim olduğunu bilememeliği ile Ö-1'in rahatı kaçır. Her uyandırılıştaki (adının çağrılması, kapının vurulması) ışığı yakması, kendi dışındakilere/ karanlık'a karşı bir tepki oluşturduğunun göstergesidir. Dolayısıyla ışığı bir kurtarıcı olarak düşünür. Bilinçaltındaki kendilik değerlerinin bilinç düzeyine doğru harekete geçmesi ise, Ö-1'i endişelendirir: *"Endişe olması beklenen şey'le ilgili tedirginliktir."*⁴ Alışılmış düzenini koruma güdüsü içinde savunma mekanizmaları ön plana çıkan Ö-1, kapıyı açmaz ve Ö-2'yi kovar:

" 'Kim o?'

Ses yok.

'Defol öyleyse' diye bağırdım." (s. 78)

Bu duyarsızlık, ötekileşmenin boyutunu gösterir. Kendi olma ve farkındalıkları bilinç düzeyine taşıma karşısında direnişe geçen Ö-1, varoluşsal suçluluk psikolojisi içindedir: *"Yabancı ses olarak çağrı, atılmış varlığın kendini anlaması, aynı zamanda suçlu oluşunu anlamasıdır."*⁵ Ötekileşmiş birey, kendini çağırın/ ben'inin uyandırmaya çalışan çağrıya tepkisiz kalarak ve reddederek tinsel varlığını bastırı deposunda yokluğa

³ Ramazan Korkmaz, *İkaros'un Yeni Yüzü Cahit Sıtkı Tarancı*, Akçağ Yay., Ankara 2002, s. 285.

⁴ Sigmund Freud, *Endişe*, Dergah Yay., İstanbul 1977, s. 93.

⁵ A. Kadir Çüçen, *Heidegger'de Varlık ve Zaman*, Asa Yay., Bursa 1997, s. 65.

terketmeyi tercih eder. 'Adı' ile 'kendi olma'ya çağrılır. Çağrıya duyarsızlık, bilinç düzeyindeki farkındalıkların yok sayılması; eylemsel ve tinsel bağların koparılmasıdır. Adın çağrılışı ve kapının vuruluşu gibi çağrı ve uyandırma/uyarma eylemlerinin, bir cismin kafatasını aşmış beyne çarpması gibi şok etkisi ve tedirginlik yaratması doğaldır. Belleğin uyanışı, bilinçaltının bilinç düzeyine çıkarılışı anlamını taşıyan bu çağrılar ile, içsel yüzleşmenin ilk adımı atılmıştır ki, bu alışılmış düzene bağlı birey için korku ve kaygı sebebidir:

"Yeniden bir ses: adımı çağırıyor.

Aldırmadım.

Kısa bir süre.

Sonra yeniden kapının tokmağı." (s. 78)

Farklı zaman dilimlerini (geçmiş ve şimdi) birleştiren yapıcı bir unsur halindeki ses/ çağrı, öteyi/ geçmişini şimdi'ye taşır; yarattığı bütün ürküntüye/ tedirginliğe/ korkuya rağmen bütünleyen, aydınlık bir imge halinde bilincin aydınlanmasını sağlayacak işlev kazanır. Zamansal ve mekânsal kapalılıktan uyandırılan birey, 'öteki olma' aşamasından 'kendi olma'ya davet edilir.

Bu aşamada dikkat çeken diğer bir imge de kapıdır. Birbirine kapalı iki farklı olguyu ayıran işlevi ile kapı, varoluşsal bütünlüğün geçiş noktasıdır. Dış ve iç arasındaki bağlantıyı sağlayan kapı, bilinçaltı ile bilinçdışı arasındaki farkındalık boyutudur. Tedirgin olan/ endişelenen Ö-1, Ö-2'yi kovar; böylece içerdeki güvenli konumunu devam ettirmek isterken uyanmanın getireceği sorumlulukları reddetmiş olur. Fakat bütün duyarsızlığına, sert tepkilerine karşı Ö-2, Ö-1'in rahatını kaçırmıştır artık. Ö-2'yi zamansal olarak şu an/ şimdi "beklemeyen" Ö-1, göstermelik merak eylemleri ile durumu kurtarmak/ geçiştirmek ister. "Kapının vurulması" ve "başın yastığı vurulması" (s.78) ifadelerindeki "vurmak" eylemi, içsel kaosun yoğun olarak başladığının işaretidir. Kapıyı açamayan, Ö-2'yi kovan, yeniden uyuyarak red/ inkâr yolunu tercih eden Ö-1, bütün çabasına rağmen eski dinginliğini yakalayamaz. Endişe ve kaygı, merak duygusu ile birleşerek duyarsızlığı silmeye başlar:

"Yatağımdan kalktım. Işıkları yaktım. Merdivenleri indim.

Gene kapının ardından seslendim.

"Kim o?"

Ses yok.

"Kim o?" dedim. Kimsin? Ne istiyorsun?" (s. 78-79)

Adı çağırın ve kapıyı vuran, bilinçaltına itilmiş geçmişe ait değerler dizgesidir. Geçmişle şimdi; bilinç ile bilinçaltı arasındaki bağların kopuşu ötekileşmenin egemen olmasıdır.

Kendilik bilincinin çağrısına uymayan birey, geçmiş değerlerinden kopuk halde "*Pour-soi* (kendi için)"⁶ varlık yani bilinçli özne olma düzeyine erişemez ve "öteki" konumuyla kalır. Bilinçdışına veya bilinçaltına itilen geçmiş ve 'gelecek şimdi'de yaşanmadığı zaman birey olma süreci de kesintiye uğramış olur. Yüzleşme aşamasında birey, bastırılmış, itilmiş olanlar karşısında, "*varoluşçu suçluluk*"⁷ yaşar.

2- Kaygı ve belleğin çözülüşü: kötü niyet⁸

Bilinçaltına ittiği geçmiş zaman değerlerinin bilinç düzeyine çıkması endişesi içindeki Ö-1, adını çağırın ve kapısını çalan Ö-2'nin varlığından kaygı duymaya başlar. "*Bölinmiş bilinç*"⁹i yaşama çağırın, varoluşsal bütünlüğe çeken yapıcı nitelikleriyle kaygı, Ö-2'nin Ö-1'i bütünleşmeye çağırması ile biçimlendirici bir etkinliğe dönüşür. Böylece Ö-2'nin kapının dışından yaptığı uyandırma/ uyarma çabaları başarılı olmaya başlar.

Unutmaya çalıştığı, yok saydığı bilinçaltı değerlerinin kapının dışında olduğunu bilmek, ötekileşmiş Ö-1'in ikilem yaşamasına neden olur. Varlığından rahatsız olduğu Ö-2'yi "*Kim o?*" (s.79) ile tanımaya çalışırken, aslında kendini oyalayan Ö-1, tinsel bütünleşmenin tedirginliği ile kaygı psikolojisi içine girer. Sorularının yanıtız kalışı, belirsizlik ve merak itkilerini güçlendirerek varoluşsal arayışı hızlandırır.

Duygu ve düşüncüyü yansıtan ayırt edici titreşimler olan sesin yokluğu, Ö-1'in kendi kendisiyle yüzleştiği zaman dilimi, "*kısa bir süre sonra*"dır. Bu sessiz geçiş süreci, kapı açılmadan Ö-2'nin içeriye girişi anlamını taşır. Kısa süren son bir sessizlik sürecinden sonra "*mağaranın dibinden gelir gibi bir ses*" (s. 79) ile Ö-2'nin sesi Ö-1'e ulaşır:

"Ben eski dostun, tanımadın mı?

"Hayır" dedim "Sesin bana bir şey demiyor. Tanımadım. Adını ver.

⁶ Walter Kaufmann, *Dostoyevski'den Sartre'a Varoluşçuluk* (Çev. Akşit Göktürk), YKY Yay., İstanbul 2001, s. 48.

⁷ Irvin Yalom, *Varoluşçu Psikoterapi* (çev. Zeliha İyidoğan Babayigit), Kabalcı Yay., İstanbul 2001, s. 241.

⁸ Sarp Erk Ulaş, *Felsefe Sözlüğü* (kötü niyet maddesi), Bilim ve Sanat Yay., Ankara 2002, s. 846.

⁹ C.G. Jung, *Keşfedilmemiş Benlik* (çev. Barış İlhan- Canan Ener Sılay), İlhan Yay., İstanbul 1999, s. 97.

Adını verdi. Bildiğim bir ad değildi. Yani dostlarımdan, tanışlarımdan birinin adı değildi.

"Tanımadım seni" dedim. "Dostlarımdan biri değilsin." (s. 79)

Ö-2'yi tanımamakta ısrar eden Ö-1, geçmişte kalan bugün için geçerliliğini yitirmiş sevgi ve paylaşma kökenli bütün ilişkilerini de reddeder. Zira ötekileşmiş birey için, geçmiş yoktur: "*Bütün şeyleşme, bir unutmadır*"¹⁰ önemli olan, bu an'dır. Ö-1'in sesi dahi hatırlamaması, sesin kapıya geçmişin de belleğe çarpışına paralel olarak gerçekleşmesine sebep olur. Daha sonra Ö-1 tarafından "*belleğin çözülmesi*" (s.79) olarak ifade edilecek olan bu inkâr/red merkezli unutmaya, öteki olma aşamasındaki bireyin çatışmalarının açılımıdır.

Aydınlanmış bilinç konumundaki Ö-2, yalıtık, kopuk zamanları tesbih taneleri gibi bir araya getirirken geçmişi 'şimdi'lemeyi amaçlar. Bu durum zamansal ve mekânsal parçalanmaya duyulan tepkinin de dışı vurumudur. Geçmiş yaşamı tasarıma, imge, görüntü yoluyla şimdiye çağırma, "*bilincimizde kaybolmuş, yüceltilmiş, itilmiş şeylerle aramızda bağlantı kurma*"¹¹ ve farketme işlevi olan belleğin çözülüşü/ inkârı, bireyleşmenin baltalanması ve ötekileşmenin 'ben'i tutuklamasıdır. Bilinçaltına itilen bireysel varoluşa ait birikimlerin ve özün bilinç düzeyine taşınması için bırakılmışlık ve düşünüş içinde olan Ö-1'in arayış nesnesi olmaktan kurtulması şarttır. Bütünleşmeden kaçış, unutmaya, korku, tedirginlik ve endişe duygularının doğal bir sonucudur.

Reddedilme, unutulma karşısında tepkisini "*Ben, eski dostun, tanımadın mı?"* tümcesinin gizli öznesi olan "*sen*"i "*siz*"e dönüştürerek somutlayan Ö-2, umudunu yitirmeye başlar:

"Demek öyle, dedi. Demek böyle çabuk unutulduk. Pekâlâ. Gidiyorum. Bir daha rahatsız etmem sizi." (s. 79).

Bütünleşmenin reddi, aynı zamanda belirsizlik, kuralsızlık ve derinliğin yitirilerek umudun tüketilişidir. "Sen"den "siz"e geçiş, aradaki mesafenin de göstergesidir. Vedalaşarak gitmek üzere olan Ö-2, kapalı kapıyı tamamen kapamak ve bütün bağları koparmak ister; zira Ö-1'in uyanmaktan duyduğu kaygı umudunu yitirmesine sebep olmuştur.

Bireyin bilinç düzeyinde kendi olması gerek değerlerle yüzleşmesi, kaygı merkezli bir kötü niyet/ kötü inanca dönüşür. Ö-1'in Ö-2 ile/ kendisiyle yüzleşmesi sonucundaki kötü niyet ise, "*Bak şimdi ansıdım seni (yalandı)*"

¹⁰ Russel Jacoby, *Belleğini Yitiren Toplum* (Çev. Hakan Atalay), Ayrıntı Yay., İstanbul 1996, s. 29.

¹¹ C.G. Jung, a.g.e., s. 82.

(s.79) sözleri ile dışa yansır. Ö-1 tarafından "belleğin çözülüşü"nden "geçkinliğe" geçiş süreci, ego savunma mekanizmasının kaygı merkezli kötü niyet eylemidir.

3-Ontolojik bütünleşmenin kaçınılmazlığı: Aydınlanmış bilinç

Adının çağrıldığı ve kapının vurulduğu ilk andan itibaren bütünleşmekten kaçtığı ve reddettiği Ö-2'nin uzaklaşması karşısında kaygı psikolojisi içerisine giren Ö-1, kaybetme, bir daha bulamama, yalnızlık duygularıyla hareket eder. Bu aşamada bölen/ ayıran, örtük/ kapalı imge kapının açılışı, mekânsal ve zamansal parçalanmışlığı/ ayırımı ortadan kaldırmaktadır. "*Karanlıkta topallayarak giren*" (s.79) Ö-2'nin gölgesi, Ö-1'in eksik, sakat, dünyaya tam anlamıyla egemen olamayan varlığının yansımasıdır. Kendi olma sancısı içerisinde, uykuda olan sönük ocağın sahibi Ö-1'i kaygı biçimlendirir/ yönlendirir. Ö-1'in Ö-2'yi içeriye/ eve daveti, düş fenologunun kendi varlığını farketmeye çağrısıdır. Sönmüş ocağı bekleyen ve kendini güvende hisseden Ö-1, kendisine hala yabancı olan 'ses'e ve ses'in sahibine yakınlaşmak ister. İçeriye "*gel*" (s.79) diye ısrarlı ve kararlı çağırması, daha önceki "*Defol*" (s.78), "*Tanımıyorum*" (s.79) ifadelerinin silinerek varoluşsal suçluluğun yaşanmasıdır.

Endişe ve kaygı ile çağrıya geçiş süreci, kendi olanaklarını yeni'den kurma eğiliminin sonucudur: "*Çağrı, atılmış varlığın tedirginliğiyle Dasein'i bireyselliğine indirgeyerek kaygının seslenmesi olarak onu kendi olanaklarına çağırır. (...) Suçlu varlık olarak Dasein, kendini belirsizliğinden varlı- için-olanaklılığına çağırarak, vicdanının sesini dinler. Bu geri çağırma, suçluluğunu açığa çıkartır.*"¹² vicdanının uyarısıyla varoluşsal suç işlediğini farkedenden Ö-1;

"Anladım ki, odama girip yatağıma girsem bir daha duymayacağım beni çağırın bu sesi. Bir daha gelip çalmayacak kapımı." (s. 79)

ifadelerinde söze dönüşen kaybetme kaygısıyla hareket eder. Kovduğu, tanımadığı, istemediği fakat içsel yolculuğu başlatan ve mutlaka yüzleşmesi gereken Ö-2/ beklenmeyen konuk ile bütünleşmek isteyen Ö-1, "*ocağı yakmak*" (s.79) eylemi ile arınma ve dönüşüm imgelerine kavuşmak ister.

Ocağı yakmak, paylaşma, yaşama, farkediş, zamansal yalıtılmışlıktan kurtulma, gelişme, değişme ve yenilenme anlamı taşır. Yakılan ocak ile, 'yanan' birey tamamlanacaktır. Farkediş düzeyini imleyen ocağın yanması,

¹² A. Kadir Çüçen, a.g.e., s. 65.

kendi varlığını farketmeye, zamansal tutarlığa çağırmaaktır. Bir düş fenomeni olan ocak, yücelik bilincini uyandıran sesin kopuk zamanların birbirine eklendiği "ocak başında dertleşme" ile kapanan bilincin yeniden canlandırılmasıdır. Böylece kişilik parçalanmışlığı yok olacak ve atılmışlık/düşüş ortadan kalkacaktır.

Bireyin yanması, tekleşmesi; bireyselleşmesidir. Sözle ya da yürekle konuşmak, ontolojik anlamda varlığı yenilemektir: "*Ateşle herşey değişir*"¹³ Ocak imgesi, yüceliğe çağrı, arınma, aydınlanma ve "*geçmiş ile şimdi birleşsin*" sesinin çağrısıdır:

"Dur gitme" dedim. Tanımasam da seni, gel."

Dönüp bakmadı.

"Belleğin çözülmesi bu," diye bağırdım ardından.

"Geçkinlik.. Saçmalama gel. Bak şimdi ansıdım seni (yalandı) az önce sesin yabancıydı, ama şimdi seni gördüğümde.. (hiçbir şey görmüyordum topallayan bir karaltıdan başka) ansıdım, eski dostum, niçin sırtını dönüyorsun bana? Gel, ocağı yakalım, şöyle bir dertleşelim, eski günleri analım." (s. 79)

Bu çağrıdaki gizli özne "*biz*", bütünleşmenin dilsel göstergesidir. En yoğun ve en üst paylaşım eylemi olan dertleşmek, ötekileşmenin eşiğinden kurtulan aydınlanmış bilincin bütünleşme/ kendi olma ayrıcalığına kavuşmasıdır. "Eski günler", "eski dostlar" ve "eski acılar" tamlamaları, küllenen/ sönmek üzere olan ocaktaki ateşin "yeni"lenmesidir. Karşılıklı güvensizlik, tereddüt, merak, endişe ve kaygı sonucunda Ö-1 ve Ö-2 bütünleşirler. Ö-2'nin;

"Gerçekten gelmemi istiyor musun? Gerçekten evine sığınmamı istiyor musun? Korkmuyor musun?" (s. 80)

soruları, Ö-1'in nesnellikten kurtularak, bireyselleşmeye itilişini sağlayacaktır:

"Saçmalama, dedim. Bu havada, gece yarısı, nereye gideceksin, hadi gir içeri." (s. 80)

Öykünün adında yer alan "*beklenmeyen*" sözcüğü, beklenen kişi ya da nesnenin gelme ihtimali olduğunu, umulduğunu fakat eylemin gerçekleşmesinden kaygı/ endişe duyulduğunu imler. "*Konuk*" olarak gelen kişi, *beklenmeyendir*; bu olumsuz sıfat kapının zamansal ve mekansal ayrılığının ötekileşmiş bireye sağladığı güven ortamını işaret eder. Dışarda

¹³ Gaston Bachelard, *Ateşin Psikanalizi* (çev. Aytaç Yiğit), Bağlam Yay., İstanbul 1995, s. 55.

olan/ gelen Ö-2, işgal edilmiş iç uzamın gerçek sahibi olarak tekrar İçerde olan/ evde/ Ö-1, "olma" çabası içerisinde. Konukluk, Ö-1'in Ö-2'yi dışladığının göstergesidir. Aniden ve beklenmediği an'da gelen Ö-2/ konuk, kendisine ait olanı almak ve bütünlüğü korumak istemektedir.

Kendilik değerleri ile yüzleşen bireyin varoluşunu tamamlama aşamasında yaşadığı çatışmalar dizgesinin "KORA"¹⁴ şemasındaki görünümü şu şekildedir:

	ÜLKÜDEĞER	KARŞIDEĞER
KİŞİ DÜZEYİNDE	Özne-2	Özne-1
KAVRAM DÜZEYİNDE	Uyandırma Eski/geçmiş Bellek/ değerler Bilinçaltı Dostluk Kaygı Çağrı	Rahatlık/ uyku hali Yeni/ şimdi Unutma/geçkinlik/ belleğin çözülmesi Bilinçdışı Yalnızlık Suçluluk Kötü niyet Ötekileşme
SİMGE DÜZEYİNDE	Ocak Ad Kapı Ses Işık	Gölge Uyku Gece Yatak Merdiven

Kavramlar, simgeler ve değerler düzeyinde kurgulandığı "Beklenmeyen Konuk" öyküsünde Ferit Edgü, Ö-1'i, kişi düzeyinde öteki boyutuyla karşıdeğer; Ö-2'yi ülküdeğer konumu ve temsil değerleri ile verir.

¹⁴ Ramazan Korkmaz, "Romanda Dramatik Aksiyonu Sağlayan Değerlerin Görüntü Seviyeleri Üzerine Bazı Öneriler, *Scholarly Dept and Accuracy*, Grafiker Yay., Ankara 2002, s. 273.

"Beklenmeyen Konuk", dünyaya atılan insanın bireyselleşme sürecinde kendi içinde yaşadığı bölünmüşlüğü, yalnızlık duygusunun doğurduğu kaygıları ve tamamlanma/ bütünleşme isteğinin öyküsüdür. Tinsel ve doğal bir aydınlanma süreci içindeki bireyi, "çağrı"lar harekete geçirir ve yönlendirir.

Bütünleşme sürecindeki kısır döngü ve kısıtlanmışlık, varoluşsal sancılar/ kaygılarla birleştiğinde bunaltı ile birlikte nevrotik sarsıntılar da yaratır. Ferit Edgü "Beklenmeyen Konuk" adlı kısa öyküde, bu parçalanışın, bireysel boyutunu metne taşır. Mekan ve zamanın ötesinde kendi varlığını anlamlandırmak isteyen bireyin, özde varoluşunu tamamlama isteğini anlatır.

BEKLENMEYEN KONUK

İlkin adım çağrıldı, kısa bir süre sonra da kapım vuruldu. Gecenin bu saatinde kim çağırır beni? dedim. Aldırmadım. Ama ardından kapı çalındığında, yattığım yerden kalktım. Işıkları yaktım. Merdivenleri indim. Ama kapıyı açmadım.

Kapının ardından seslenmekle yetindim:

"Kim o?"

Ses yok.

Yeniden:

"Kim o?"

Ses yok.

"Defol öyleyse" diye bağırdım.

Merdivenleri çıktım.

Işıkları söndürdüm. Yatağıma girdim.

Ama uyku, bir yerde kesilmiş bir uyku, başınızı yastığa vurduğunuz anda yeniden gelmez.

Bir süre bekledim.

Yeniden bir ses: adımı çağırıyor.

Aldırmadım.

Kısa bir süre.

Sonra yeniden kapının tokmağı.

Yatağımdan kalktım. Işıkları yaktım. Merdivenleri indim.

Gene kapının ardından seslendim:

"Kim o?"

Ses yok.

"Kim o?" dedim. Kimsin? Ne istiyorsun?

Kısa bir sessizlik. Sonra kapının ardından değil de, bir mağaranın dibinden gelir gibi bir ses:

"Ben" dedi. "Ben, eski dostun, tanımadın mı?"

"Hayır" dedim. "Sesin bana bir şey demiyor. Tanımadım. Adını ver."

Adını verdi. Bildiğim bir ad değildi. Yani dostlarımdan, tanışlarımdan birinin adı değildi.

"Tanımadım seni" dedim. "Dostlarımdan biri değilsin."

"Demek öyle, dedi. Demek böyle çabuk unutulduk. Pekala. Gidiyorum. Bir daha rahatsız etmem sizi."

"Dur, dedim kapının ardından. Bir şeye ihtiyacın mı vardı?"

"Madem tanıyorsun beni, dedi kapının ardından gelen ses, niçin öğrenmek istiyorsun? Mutlu geceler."

Uzaklaşan ayak seslerini dinledim.

Anladım ki, odama girip yatağıma girsem bir daha duymayacağım beni çağırın bu sesi. Bir daha gelip çalmayacak kapımı.

Açtım kapıyı; Bahçe kapısına doğru topallaya topallaya giden bir gölge.

"Dur gitme" dedim. Tanımasam da seni, gel."

Dönüp bakmadı.

"Belleğin çözülmesi bu," diye bağırdım ardından.

"Geçkinlik.. Saçmalama gel. Bak şimdi ansıdım seni (yalandı) az önce sesin yabancıydı, ama şimdi seni gördüğümde.. (hiçbir şey görmüyordum topallayan bir karalıdan başka) ansıdım, eski dostum, niçin sırtını dönüyorsun bana? Gel, ocağı yakalım, şöyle bir dertleşelim, eski günleri analım."

Karanlıkta benden yana döndüğünü ayırımsadım.

"Hiçbir şeyi ansımıyorsun, dedi. Ne eski günleri, ne eski dostları, ne eski acıları."

"Saçmalama dedim. Uyku sersemiydim. Nerden bilebilirdim senin olduğunu?"

"Kovdun az önce beni" dedi.

"Ama sen de ses vermedin" dedim.

"Gerçekten gelmemi istiyor musun? Gerçekten evine sığınmamı istiyor musun? Korkmuyor musun?"

"Saçmalama, dedim. Bu havada, gece yarısı, nereye gideceksin, hadi gir içeri."

Kaynaklar

- Bachelard, Gaston, *Ateşin Psikanalizi* (çev. Aytaç Yiğit), Bağlam Yay., İstanbul 1995.
- Çüçen, A. Kadir, *Heidegger'de Varlık ve Zaman*, Asa Yay., Bursa 1997.
- Edgü, Ferit, *Çılgılık*, Ada Yay., İstanbul 1982.
- Freud, Sigmund, *Endişe*, Dergah Yay., İstanbul 1977.
- Jacoby, Russel, *Belleğini Yitiren Toplum* (Çev. Hakan Atalay), Ayrıntı Yay., İstanbul 1996.
- Jung, C.G., *Keşfedilmemiş Benlik* (çev. Barış İlhan- Canan Ener Sılay), İlhan Yay., İstanbul 1999.
- Kaufmann, Walter, *Dostoyevski'den Sartre'a Varoluşçuluk* (Çev. Akşit Göktürk), YKY Yay., İstanbul 2001.
- Korkmaz, Ramazan Korkmaz, *İkaros'un Yeni Yüzü Cahit Sıtkı Tarancı*, Akçağ Yay., Ankara 2002.
- , "Küçürek Öykü (Short- Short Story) Türü ve Örnek Bir Öykü Çözümlemesi Ferit Edgü'nün Öç'ü", *Adam Öykü*, Kasım- Aralık 2003, S.49, s. 25-30.
- , "Romanda Dramatik Aksiyonu Sağlayan Değerlerin Görüntü Seviyeleri Üzerine Bazı Öneriler, *Scholarly Dept and Accuracy*, Grafiker Yay., Ankara 2002.
- Ulaş, Sarp Erk, *Felsefe Sözlüğü* (kötü niyet maddesi), Bilim ve Sanat Yay., Ankara 2002.
- Yalom, Irvin, *Varoluşçu Psikoterapi* (çev. Zeliha İyidoğan Babayiğit), Kabalcı Yay., İstanbul 2001.